

DET KONGELIGE
FORSVARSDPARTEMENT

Nærings- og handelsdepartementet

Tidl. ref.
201003921

Vår ref.
2010/01802-7/FD I 4/skt

Dato

17 JAN 2011

**KOMMENTARER TIL EUROPAKOMMISSJONENS MELDING OM DET INDRE
MARKED**

1. Innledning

Det vises til brev av 10. november 2010 fra Nærings- og handelsdepartementet vedrørende Europakommisjonens melding om det indre marked. Nedenfor følger Forsvarsdepartementets (FD) kommentarer til meldingen og enkelte av meldingens foreslåtte tiltak.

2. Forsvars- og sikkerhetsanskaffelser som er en del av det indre markedet

I henhold til St.meld. nr. 38 (2006 – 2007) *Forsvaret og industrien – strategiske partnere (næringsstrategien)* har Forsvarsdepartementet (FD) et særskilt ansvar i forhold til norsk forsvarsindustri. Et av fokusområdene er ivaretagelse av små og mellomstore bedrifter (SMB).

Forsvars- og sikkerhetsanskaffelser er i utgangspunktet en del av det indre marked, men en stor andel av forsvarsanskaffelsene kan unntas fra EØS- avtalen i henhold til art. 123.

EU vedtok 13. juli 2009 et nytt direktiv om forsvars- og sikkerhetsanskaffelser (2009/81/EF). Direktivet er EØS-relevant. Direktivet vil i praksis innebære at et større omfang av anskaffelsene på forsvars- og sikkerhetsområdet legges inn under unionens indre marked.

Et av de viktigste virkemidlene for å styrke norsk forsvarsindustri er anvendelsen av

gjenkjøp. Gjenkjøp benyttes blant annet til å åpne utenlandske, lukkede markeder for norsk, forsvarsrelatert industri. Gjenkjøp kreves i dag på anskaffelser som er unntatt EØS-avtalen i henhold til art. 123 (tilsvarende Lisboa-traktaten art. 346). Det nye direktivet påvirker i utgangspunktet ikke unntaket i EØS-avtalens art. 123, men unntaket har i liten grad vært håndhevet. Signaler fra – og økt tilsyn fra – Kommisjonen på området, innebærer at departementet ser det som sannsynlig at grensen for anvendelsen av EØS-avtalen art. 123 vil bli påvirket.

Europakommisjonens melding om det indre marked er derfor i stor grad relevant for FD og norsk forsvarsindustri. Forsvars- og sikkerhetssektoren nevnes som et viktig markedsområde innenfor EU, både hva gjelder vekstsektorer og i forhold til potensialet sektoren har mht. å innlemmes i unionens indre marked.

3. Forsvarsdepartementets kommentarer til meldingen og enkelte forslag

FD vil i særlig grad peke på to viktige aspekter ved utviklingen av det indre marked i forhold til forsvars- og sikkerhetsanskaffelser og hensynet til SMBer. For det første er det viktig at Kommisjonen følger opp medlemslandenes implementering av direktiv for forsvar- og sikkerhetsanskaffelser og påser at samtlige land retter seg etter bestemmelsene i direktivet, og at det blir praktisert på en uniform måte i hele EØS-området. Departementet støtter derfor innføringen av et - velfungerende - indre marked for forsvars- og sikkerhetsmateriell, der samtlige land i EØS-området spiller etter de samme reglene. Det vises i denne forbindelse til punkt 1.3 i meldingen og forslag nr. 12 som vil være av særlig betydning i denne forbindelse. Dette er viktig da Norges adgang til å stille krav om gjenkjøp vil bli redusert som følge av implementeringen av forsvarsdirektivet.

For det andre er det i denne sammenheng også viktig å se på det indre markeds globale dimensjon. Forsvarsdirektivet omfatter ikke medlemslandenes forhold til tredjeland hva gjelder handel med forsvars- og sikkerhetsmateriell. Kommisjonen har i "Expert Group Meeting" i forbindelse med implementeringen av direktivet imidlertid uttalt at gjenkjøp overfor tredjeland, for eksempel USA, ikke lenger vil være tillatt ved anskaffelser som faller innenfor direktivet. Denne uttalelsen står derfor i motstrid til det som fremkommer i meldingen om det indre marked, i særlig grad under punkt 1.6. Kommisjonen fremholder her selv at på tross av at det indre markedet praktiserer like regler og åpenhet, "*we must not be naive [...]*" (s. 17). Kommisjonen fastslår i denne forbindelse at europeiske interesser og verdier må forsvares "*with greater self-confidence and in a spirit of reciprocity and mutual benefit.*" Viktigheten av frihandelsavtaler understrekes her spesielt av Kommisjonen, samtidig som mangelen på regulatorisk konvergens internasjonalt (dvs. fravær av frihandelsavtaler i praksis, eller "hull" i slike) omtales som et betydelig hinder for internasjonal handel.

Forslag 23 og 24 i meldingen er derfor av særlig viktighet for norsk og europeisk forsvarsindustri. Departementet finner det selvmotsigende at Kommisjonen fremholder viktigheten av symmetri i markedsadgangen mellom EU og dets handelspartnere i

meldingen om det indre marked, når de har uttalt at "forbudet" mot gjenkjøp også må gjelde ved anskaffelser fra leverandører fra tredjeland under det nye direktivet. All den tid handel med forsvars- og sikkerhetsmateriell i dag er unntatt fra WTO-avtalen/Government Procurement Agreement, eksisterer det i dag asymmetri i det globale markedet for forsvars- og sikkerhetsmateriell. En fungerende frihandelsavtale som også omfattet forsvars- og sikkerhetsanskaffelser, ville garantert markedsadgang på like vilkår mellom EU-landene og de andre avtalepartene, og det hadde ikke lenger vært et legitimt behov for "unilaterale mottiltak" mot andre lands markedsproteksjonisme, slik som gjenkjøpsordningen i dag er et uttrykk for.

I fravær av en slik fungerende handelsavtale med tredjeland på forsvars- og sikkerhetsområdet er det imidlertid helt avgjørende at hvert enkelt land kan treffe de tiltak det selv anser som hensiktsmessig for å rette opp den skjeve handelsbalansen. Det er derfor viktig at Kommisjonen ikke får gjennomslag for at gjenkjøp ikke kan kreves fra tredjeland ved anskaffelser som faller innunder direktivet for forsvars- og sikkerhetsanskaffelser.

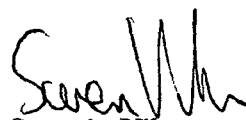
Avslutningsvis bemerkes det at departementet ser svært positivt på forslag nr. 17 om en forenkling og oppdatering av EUs lovgiving om offentlige anskaffelser.

FD ber om at ovennevnte synspunkter innarbeides i innspillet til Kommisjonen.

Med hilsen

Jens T. Thorsen (e.f.)
brigader/fung. ekspedisjonssjef

Severin Vikanes
avdelingsdirektør

Intern kopi: FD III
 FD IV